
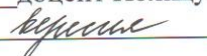

Херсонський державний університет
Кафедра філософії та соціально-гуманітарних наук

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри філософії та
соціально-гуманітарних наук

 доцент Поліщук І.Є.

« 9 » 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УКРАЇНА В ЄВРОПІ ТА СВІТІ

спеціальність 226 Фармація, промислова фармація
освітня програма Фармація, промислова фармація
факультет Медичний

2019-2020 навчальний рік

Робоча програма Україна в Європі та світі
спеціальність 226 Фармація, промислова фармація,
освітня програма Фармація, промислова фармація

Розробник:

Петрик Артем Миколайович – старший викладач кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук, кандидат історичних наук.

Робоча програма **схвалено** на засіданні кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук

Протокол від “9” вересня 2019 року № 2

Завідувач кафедри Поліщук І.Є.

(Поліщук І.Є.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни «Україна в Європі та світі»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>22 Охорона здоров'я</u> (шифр і назва)	Вибіркова	
	Спеціальності <u>226 Фармація, промислова фармація</u> (шифр і назва)		
Змістових модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): _____	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90		3-й	3-й
		Семестр	
		5/6-й сем.	5/6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,29	Ступінь вищої освіти: <u>бакалавр</u>	16 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	2 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		60 год.	84 год.
Вид контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 0,5/1; для заочної форми навчання – 0,07

2. Пояснювальна записка

Мета курсу: Сучасний світ переживає складні процеси трансформації. Процеси глобалізації, які охопили увесь світ наприкінці 80-х – на початку 90-х років ХХ століття спричинили значні зміни в політичній, економічній та культурній сферах суспільного буття, обумовили зрушення від конкуруючих національних проєктів до регіональних та світових інтеграцій. Все це обумовило необхідність перегляду взаємовідносин між державою та суспільством, зростання потреби в кваліфікованих та освічених громадянах, які постають носіями культурних, релігійних та соціальних ідентичностей, а також необхідність об'єднання зусиль усього людства для подолання глобальних проблем сучасності. Саме тому зростає необхідність впровадження в навчальний процес інтегративних курсів, які б з одного боку уніфікували отриманні студентами знання з соціально-гуманітарних наук, а з іншого – сприяли патріотичному вихованню молоді, утвердженню принципів толерантності та поваги до основних прав людини і громадянина, готували до життя у світі, що перебуває в постійному процесі змін.

Завдання курсу:

Теоретичні

1. Дисципліна «Україна в Європі та світі» має ознайомити студентів з сучасним станом світових політичних, економічних, соціально-демографічних, релігійних, культурних процесів. Велика увага звернена на процес європейської інтеграції України, яка проголошена головним пріоритетом зовнішньої політики нашої держави. Окрім того студенти знайомляться з історією взаємин України з окремими країнами та регіонами світу.

2. Завдання курсу полягає у формуванні та розвитку політичної культури, логічного мислення, формуванні національної свідомості, громадянських якостей української молоді.

Практичні

1. Допомогти застосовувати набуті знання при аналізі нагальних проблем сьогодення.

2. Навчити збирати, систематизувати інформацію, здійснювати порівняльний аналіз та використовувати її у практичній діяльності; вміти аналізувати на основі наукової методології суспільствознавчих дисциплін багатий фактичний матеріал із історії та сучасності нашої держави; визначати становище, можливості та тенденції розвитку України в контексті процесів, що відбуваються в Європі та світі.

Компетентності

Загальні компетентності спеціальності (ЗК)

ЗК₁. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим. Здатність діяти соціально, відповідально та з громадянською свідомістю.

ЗК₂. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК₄. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим.

ЗК₅. Здатність виявляти ініціативу.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

ФК₁. Здатність використовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.

Програмні результати навчання згідно з вимогами освітньої програми:

ПРЗ 1. Знання гуманістичних і етичних засад соціальної взаємодії в професійній діяльності.

ПРЗ 2. Знання сутності та способів використання креативних методів та підходів у професійній діяльності. Знання принципів професійного спілкування сучасною українською літературною та іноземними мовами.

ПРУ 1. Застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності, дотримуватись норм санітарно-гігієнічного режиму, вимог техніки безпеки та охорони середовища при здійсненні професійної діяльності. Проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії оснований на гуманістичних і етичних засадах; ідентифікувати майбутню професійну діяльність як соціально значущу для здоров'я людини.

ПРУ 3. Аналізувати та використовувати результати самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел та отриману в результаті наукових досліджень для рішення типових завдань професійної діяльності. Виконувати професійну діяльність з використанням креативних методів та підходів. Здійснювати професійну діяльність використовуючи інформаційні технології, "Інформаційні бази даних", системи навігації, Internet-ресурси, програмні засоби та інші інформаційно-комунікаційні технології.

ПРУ 5. Здійснювати моніторинг та аналіз наукових джерел інформації та фахової літератури; вміє планувати та реалізовувати професійну діяльність на основі нормативно-правових актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.

ПРК 2. Здатність розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва. Здатність працювати в міждисциплінарній команді, мати навички міжособистісної взаємодії і використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології при спілкуванні, а також для збору, аналізу, обробки, інтерпретації даних.

Міждисциплінарні зв'язки:

Для засвоєння навчального матеріалу дисципліни студенти мають використовувати знання здобуті під час вивчення таких курсів як: історія України, культурологія, філософія, соціологія, історія української культури.

3. Програма навчальної дисципліни «Україна в Європі та світі»

3. Програма навчальної дисципліни «Україна в Європі та світі»

1. Зовнішня політика України (історичний ракурс)

Зовнішня політика Київської Русі. Завойовницькі походи київських князів. Зовнішньополітична діяльність Галицько-Волинської держави. Занепад Держави Рюриковичів і розподіл спадщини «Корони Святого Володимира» між сусідніми країнами у XIV – XV ст. Участь українських земель у зовнішній політиці Литви. Люблінська унія (1569 р.). Участь українських земель у міжнародних відносинах в Східній Європі в другій половині XVI – поч. XVII ст. Українське козацтво в міжнародних відносинах. Військо Запорізьке – як важливий фактор геополітичної ситуації у Східній Європі. Походи Війська Запорозького за межі українських земель. Зовнішньополітична діяльність П.Конашевича-Сагайдачного. «Козацький фактор» у Тридцятилітній війні (1618 – 1648 рр.) у Європі. Релігійний аспект міждержавних відносин у східноєвропейському регіоні напередодні початку Української національної революції 1648 р.

Участь України в міжнародних подіях періоду Національної революції (1648 – 1676 рр.). Україно-татарські відносини в епоху Хмельниччини. Молдавський вектор зовнішньополітичної діяльності Українського гетьманства. Закордонні походи української армії в період гетьманування Б. Хмельницького. Переяславська Рада (1654 р.). Білоруський напрям експансії Першого Українського гетьманату. Україно-шведські відносини у 1650-х рр. Корсунський договір (1657 р.). Політика гетьмана І. Виговського: «Річ посполита трьох народів» і Велике князівство Руське. Україно-турецькі стосунки у добу гетьманування П. Дорошенка. Корсунська угода (1669 р.) Стамбульський трактат 1670 р.). Договори між Державою Війська Запорозького та Московським царством у епоху «Руїни». Проблема визначення державного статусу Українського гетьманства в контексті практики юридичного закріплення васально-ленних відносин між країнами у Східній та Центральній Європі у добу Нового часу. Україна та Північна

війна. Діяльність гетьмана І. Мазепи по утворенню соборної Козацької держави. Українсько-шведська угода (1708 р.). Конституція П. Орлика (1710 р.). «Козацький фактор» у російсько-турецьких відносинах XVIII ст. Участь українського війська у закордонних походах російської армії у XVIII ст. Знищення Українського гетьманства та проекти відновлення козацької державності (кін. XVIII - поч. XIX с.)

«Українське питання» в міжнародних відносинах в роки Першої світової війни. Зовнішня політика Української Центральної Ради. Війна з Радянською Росією. Брестський мир (1918 р.) та його наслідки для України. Зовнішня політика Гетьманату. Приєднання Криму до України (1918 р.). Зовнішня політика Директорії УНР та ЗУНР. Діяльність урядів українських державних утворень на територіях колишньої Російської імперії. Питання приналежності Галичини у україно-польський збройний конфлікт 1918 – 1919 рр. Становлення зовнішньої політики уряду УССР у 1920-х рр. «Українське питання» в міжнародних відносинах напередодні Другої світової війни. Утворення Карпатської України (1938-1939 рр.). Україно-угорська війна в Закарпатті (1939 р.). Концепція «Українських колоніальних земель» (УКЗ) в ідеології українських націоналістів. Воз'єднання етнічних українських земель у рамках УРСР. Зовнішньополітична діяльність УРСР в рамках ООН. Зовнішня політика УРСР у 1960 – 1980-х рр.

2. Зовнішня політика незалежної України

Проголошення незалежності України 24 серпня 1991. Референдум 1 грудня 1991 року. Міжнародне визнання України. Проблема «ядерного спадку» СРСР. Процес врегулювання кордонів. Україно-молдовський кордон та проблема Придністров'я. Проблема делімітації україно-російського кордону. Проблема приналежності Чорноморського флоту в контексті україно-російських стосунків 1990-х рр. Україно-румунські територіальні суперечки. Участь України в інтеграційних процесах на пострадянському просторі. Україна та СНД. ГУАМ. «Митний Союз». Проблема створення зони вільної торгівлі СНД. Ташкентський договір. Європейський напрямок

зовнішньої політики України. «Вишеградська четвірка» і Україна. Стратегічне партнерство з США. Співпраця України з країнами Латинської Америки. Україна та країни Африки. Інтереси України на Близькому та Середньому Сході. Стратегічне партнерство з Китаєм. Україно-японські відносини. Інтереси України в Південно-Східній Азії. Участь України у миротворчих операціях під егідою ООН. Україно-російський конфлікт навколо коси Тузла (2003 р.). «Кримське питання» на порядку денному міжнародної політики (2014 – 2017 рр.). Збройний конфлікт в Східній Україні в контексті геополітичної ситуації на території країн колишнього СРСР.

3. Участь України в міжнародних організаціях

Співпраця між Україною та ООН у проведенні миротворчих операцій. Участь України в міжнародних організаціях системи ООН. Співробітництво між Україною та НАТО. Перспективи вступу України до НАТО. Процедура вступу в НАТО. Участь України в європейських військових об'єднаннях. Рада Європи. Парламентська асамблея Ради Європи. ОБСЄ. ОЧЕС. Україна та СОТ. Вплив СОТ на розвиток економіки України. Україна та МВФ. Участь України в галузевих міжнародних організаціях.

4. Європейський Союз: історія становлення та сучасний стан

Передумови, причини та мета європейської інтеграції. Ідея Сполучених Штатів Європи. Наслідки Другої світової війни для європейського континенту. Основні етапи європейської інтеграції. «Декларація Шумана» (1950 р.). Європейське об'єднання вугілля та сталі (1951 р.). Європейське економічне співтовариство (1957 р.). Європейська асоціація вільної торгівлі (1960 р.). Економічна криза 1970-х років та її значення для європейської інтеграції. Валютний союз. Шенгенська угода. Маастрихтська угода та поява Європейського Союзу (1992 р.). Розширення ЄС. Політика сусідства ЄС.

Інституційна структура ЄС. Основні інституції ЄС: Рада ЄС, Європейська комісія, Європейський парламент, Європейський суд, Європейська Рада. Допоміжні інституції ЄС (Комітет регіонів, Європейський

омбудсмен, Європейський соціально-економічний комітет та ін.). Спеціалізовані агентства ЄС. Основні правові акти ЄС (Паризька угода, Римські договори, Єдиний Європейський акт, Маастрихтська угода, Ніццький договір, Лісабонський договір). Система права ЄС.

5. Європейська інтеграція України

Хронологія взаємин Україна – Європейський Союз. Основні етапи вступу до ЄС: консультативний, оціночний, переговорний, ратифікаційний та імплементаційний. Механізм вступу країни-кандидата до ЄС. Копенгагенські критерії (критерії вступу до ЄС). Результати виконання Україною політичного та економічного критеріїв вступу. Переваги та недоліки від вступу України до ЄС. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Угода про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС.

Основні напрямки співпраці між Україною та ЄС. Зовнішньоторгівельний обіг. Інвестиційна діяльність. Співпраця у сфері фінансових послуг. Співпраця у сфері транспорту. Участь України в реалізації Європейської енергетичної хартії. Спільні проекти щодо захисту довкілля.

Політика сусідства ЄС. Місце України у проектах ЄС «Східне партнерство» та «Чорноморська синергія». Перспективи вступу України до ЄС.

6. Глобалізація і сучасний світ

Розуміння терміну «глобалізація» у сучасній науковій літературі. Основні риси глобалізації. Чинники, які сприяють розгортанню глобалізаційних процесів у світі. Вплив глобалізації на політичний устрій світу: між інтеграцією та збереженням національних держав. Глобалізація світової економіки. «Велика вісімка» та «Велика двадцятка». Вплив транснаціональних корпорацій на розвиток економік окремих країн. Політика вестернізації у культурі. Культурний синкретизм та ренесанс культури Сходу. Співвідношення процесів секуляризації та сакралізації суспільного

буття. Релігійне відродження початку ХХІ століття та загроза глобальних релігійних протистоянь. Глобальні проблеми людства (проблеми війни та миру, бідності, ядерної загрози, голоду та ін.) та шляхи їх вирішення.

7. Болонський процес

Історія розвитку вищої освіти в Україні. Загальна характеристика сучасного стану системи вищої освіти країн Європи та провідних країн світу. Програма створення європейського простору вищої освіти до 2020 року. Велика Хартія університетів (1988 р.). Основні принципи Болонської декларації (1999 р.). Зобов'язання України щодо виконання принципів Болонської декларації.

Програми допомоги Європейського Союзу у сфері вищої освіти. Участь України в програмах Темпус, Еразмус Мундус та програмі Жана Моне.

4. Структура навчальної дисциплін «Україна в Європі та світі»

Розподіл навчального часу

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин										
	Денна форма					Заочна форма					
	усього	у тому числі				усього	у тому числі				
		л	п	ла б	інд		с.р	л	п	лаб	інд
Змістовний модуль 1. Зовнішня політика України						I та II семестр					
Тема 1. Зовнішня політика України періоду Середньовіччя та раннього Нового часу	2	2									
Тема 2. Зовнішня політика України періоду Середньовіччя та Нового часу	2		2				10	2			8
Тема 3. Зовнішня політика Галицько- Волинського князівства	8					8	8				8
Тема 4. Зовнішня політика ранньомодерної Української держави – Гетьманщини (XVII – XVIII ст.)	2	2									
Тема 5. Зовнішньополіти	10					10	8				8

чна діяльність Війська Запорозького												
Тема 6. Зовнішня політика України в ХХ столітті	4	2	2				2		2			
Тема 7. Зовнішня політика незалежної України	4	2	2				10					10
Тема 8. Взаємини між Україною та країнами Африки	8					8						
Тема 9. Інтереси України в країнах Латинської Америци	10					10						
Тема 10. Співпраця між Україною та країнами Азії	8					8						
Тема 11. Участь України в міжнародних організаціях	2		2				10					10
Разом за першим змістовним модулем	60	8	8			44	48	2	2			44
Змістовний модуль 2. Інтеграційні процеси в сучасному світі	І та II семестр											
Тема 12. Європейський Союз: історія становлення та сучасний стан	4	2	2				8					8

Тема 13. Договори Європейського Союзу	8					8	4					4
Тема 14. Європейська інтеграція України	4	2	2				8		2			6
Тема 15. Глобалізація і сучасний світ	4	2	2				10	2				8
Тема 16. Болонський процес	2	2					4					4
Тема 17. Сучасний стан вищої освіти в провідних країнах світу	8					8	8					8
Разом за другим змістовним модулем	30	8	6			16	42	2	2			38
Разом за семестр	90	16	14			60	90	4	4			
Разом за рік	90	16	14			60	90	4	4			82

5. Змістові модулі навчальної дисципліни «Україна в Європі та світі»

Тема: Україна в Європі та світі: історія та сучасний стан.

Лекційні модулі:

1. Зовнішня політика України періоду Середньовіччя та раннього Нового часу.
2. Зовнішня політика ранньомодерної Української держави – Гетьманщини (XVII – XVIII ст.).
3. Зовнішня політика України в XX столітті.
4. Зовнішня політика незалежної України.
5. Європейський Союз: історія становлення та сучасний стан.
6. Європейська інтеграція України.
7. Глобалізація і сучасний світ.
8. Болонський процес.

Семінарські модулі:

1. Зовнішня політика України періоду Середньовіччя та Нового часу.
2. Зовнішня політика України в XX столітті.
3. Зовнішня політика незалежної України.
4. Участь України в міжнародних організаціях.
5. Європейський Союз: історія становлення та сучасний стан.
6. Європейська інтеграція України.
7. Глобалізація і сучасний світ.

Модулі самостійної роботи:

1. Зовнішня політика Галицько-Волинського князівства.
2. Зовнішньополітична діяльність Війська Запорозького.
3. Взаємини між Україною та країнами Африки.
4. Інтереси України в країнах Латинської Америки.
5. Співпраця між Україною та країнами Азії.
6. Договори Європейського Союзу.
7. Сучасний стан вищої освіти в провідних країнах світу.

6. Методи навчання

Реалізація навчально-виховних завдань потребує комплексного використання різноманітних методів навчання, які мають забезпечити взаємопов'язану та цілеспрямовану діяльність педагога й студентів. Методи навчання реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності. Вони мають забезпечити взаємозв'язок трьох компонентів: мотиваційного, організаційно-ділового і контрольного-оцінного. У першому випадку треба використовувати методи, спрямовані на формування у студентів інтересу до пізнавальної діяльності. У групі організаційно-ділового компоненту виділяють методи організації і забезпечення мисленнєвої діяльності (індуктивний, дедуктивний, репродуктивного та пошукового характеру). Такі методи називають словесними, наочними і практичними. У групі контрольного-оцінного компонента визначають методи пов'язані з контролем за навчальною діяльністю студентів.

До словесних методів навчання належать: розповідь, пояснення, бесіда, лекція. Ці методи використовуються під час лекційних та семінарських занять з дисципліни «Україна в Європі та світі».

Розповідь – це метод навчання, який передбачає оповідну, описову форму розкриття навчального матеріалу з метою спонукання студентів до створення в уяві певного образу.

Пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого педагог розкриває сутність певного явища, закону, процесу. Він ґрунтується не стільки на уяві, скільки на логічному мисленні з використанням попереднього досвіду студентів.

Бесіда передбачає використання попереднього досвіду студентів з певної галузі знань і на основі цього приведення їх за допомогою діалогу до усвідомлення нових явищ, понять або відтворення вже наявних. З цього погляду виділяють два види бесіди: евристичну й репродуктивну. За місцем у навчальному процесі розрізняють вступну, поточну й підсумкову бесіди.

Лекція – це метод, за допомогою якого педагог у словесній формі розкриває сутність наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою.

Ефективне навчання неможливе без широкого використання наочних методів. Вони зумовлені діалектичними закономірностями пізнання і психологічними особливостями сприймання. Наочні методи передбачають насамперед використання демонстрації та ілюстрації. При цьому варто зауважити, що ці методи можуть застосовуватись як прийоми реалізації вимог інших методів.

Демонстрація – це метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у натурі, динаміці.

Ілюстрація – метод навчання, за допомогою якого предмети і процеси розкриваються через їх символічне зображення (світлини, малюнки, схеми, графіки та ін.).

Досить суттєвим у використанні наочних методів навчання є володіння технологією і технікою виготовлення й використання засобів демонстрації та ілюстрації. Особливої уваги потребує використання технічних засобів навчання, й зокрема комп'ютерної техніки. Зазначений метод відіграє значну роль у процесі організації самостійної роботи студентів.

Під час виконання самостійної роботи використовуються інтерактивні методи навчання (робота у малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань). Окрім того з метою активізації розумової діяльності студентів застосовуються: проблемний виклад навчального матеріалу, частково-пошуковий метод.

Проблемний виклад передбачає створення викладачем проблемної ситуації, допомогу студентам у виділенні та «прийнятті» проблемного завдання, використанні словесних методів (лекції, пояснення) для активізації мисленнєвої діяльності студентів, спрямованої на задоволення пізнавального інтересу шляхом отримання нової інформації.

Частково-пошуковий метод включає студентів у пошук шляхів, прийомів і засобів розв'язання пізнавального завдання. Для забезпечення дієвості цього методу необхідно створити проблемну ситуацію і спонукати студентів до розуміння і «прийняття» пізнавального завдання; керувати ходом пошукової мисленнєвої діяльності студентів з використанням системи логічно вмотивованих запитань; стимулювати і схвалювати пізнавальну діяльність студентів у процесі розв'язання навчальних завдань; аналізувати успіхи і помилки, труднощі.

7. Методи контролю

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи контролю (усного, письмового), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності. З метою об'єктивної перевірки знань на семінарських заняттях застосовуються усне опитування, письмові контрольні роботи, тестовий контроль. Самостійна робота перевіряється шляхом написання рефератів, тестів, а також усного опитування.

Для перевірки навчальних досягнень студентів пропонуються закриті тести (з однією правильною відповіддю). Наприклад: В якому році було укладено договір Олега з Візантією: а) 907; б) **911**; в) 941; г) 944. (одна правильна відповідь) або : Хто не був правителем Київської Русі: а) **Аскольд**; б) Ігор; в) Ольга; г) Володимир. (одна правильна відповідь)

8. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання (залік)

- F – 1 Практично не знає науково-понятійного апарату. Володіння навчальним матеріалом на рівні розпізнавання. Не має конспектів з дисципліни. Не може користуватися підручниками, словниками та енциклопедіями, методичними рекомендаціями, іншими дидактичними засобами. Не має наукового уявлення про предмет і завдання курсу, або може дуже приблизно їх сформулювати, виходячи із знань, набутих в повсякденному житті.
- F_x – 2 Має слабозвинені уявлення про термінологію. Володіє навчальним матеріалом на фрагментарному рівні. Конспект з предмету складений безсистемно і фрагментарно. Не спроможний вибудувати логіку відповіді. Не може відповісти на питання без грубих помилок, намагається вгадати відповідь на конкретні запитання. Зовсім не обізнаний в першоджерелах. Не спроможний продуктивно використовувати допомогу викладача.
- E – 3 Самостійно відтворює деякі основні положення, викладені в базовому підручнику чи лекційному матеріалі. Може в найбільш загальних моментах розкрити зміст основних понять і категорій. Для відтворення систематизованого навчального матеріалу потребує сторонньої допомоги. Письмові роботи безсистемні і непослідовні, позбавлені проблемності, збіднені на наукову термінологію. Часто припускається типових помилок, які, однак, при допомозі може виправити. Конспект складений формально, часто неохайно. Нерідко замість конспекту при відповідях користується ксерокопіями з підручників, які слабо або взагалі не опрацьовані. Зовсім не вивчає додаткову літературу, із першоджерелами ознайомлений поверхово. Матеріалом, що планується на самостійне опрацювання, практично не володіє.
- D – 3 Повною мірою відтворює матеріал, що викладений в рекомендованих підручниках. Додатковою літературою практично не користується, знання першоджерел не має системного характеру. При відповідях зорієнтований на репродуктивне відтворення матеріалу, а не його творче осмислення і засвоєння. В цілому вільно орієнтується в історико-філософських аспектах предмету, однак відчуває значні утруднення при розгляді теоретичних питань. При виправленні помилок, яких припускається при усних відповідях, потребує деякої

допомоги викладача. Слабко уявляє, як можуть бути використані знання з предмету при вивченні інших дисциплін соціо гуманітарного спрямування, у становленні фахово важливих рис особистості. Теми, що виносяться на самостійну роботу, опрацьовані поверхово.

- С – 4 Досить вільно володіє матеріалом в обсязі робочої навчальної програми, чітко уявляє і може пояснити суть основних положень, понять і категорій. Має повні особисто написані конспекти з лекційних та семінарських занять, систематично вивчає теми, що виносяться на самостійне опрацювання, використовує їх матеріал при усних відповідях і написанні письмових контрольних робіт. Має конспект по всім першоджерелам, хоча не завжди достатній за обсягом та якістю для їх повноцінного вивчення. Відповідь побудована логічно, однак на семінарських заняттях часто звертається до конспектів. Не завжди може пояснити суть законспектованого матеріалу. При необхідності достатньо легко знаходить потрібний матеріал у конспекті, підручниках, довідковій літературі. Може виявляти зацікавленість до окремих проблем, публікацій в періодичних виданнях. Не завжди може показати актуальність проблем, що розглядаються в курсі навчальної дисципліни.
- В – 4 Вільно володіє матеріалом згідно з програмою дисципліни. Систематично відвідує лекційні і семінарські заняття, глибоко і цілеспрямовано вивчає першоджерела. При роботі на семінарських заняттях виявляє активність, здатність до ведення наукової дискусії, самостійного мислення. Може чітко визначити актуальність проблемних питань, що вивчаються, добре усвідомлює значення дисципліни для становлення професіонала та особистості. Проявляє сталий і неослабний інтерес до різних проблем, читає додаткову літературу з метою поглиблення знань, отриманих на заняттях. Досить ефективно використовує попередній матеріал, може на достатньому рівні здійснювати аналітико-синтетичні операції на основі отриманих знань. Володіє достатньо високою культурою самостійного планування своєї позааудиторної роботи. Однак в деяких темах може виявляти фрагментарність знання, неспроможність на високому рівні використовувати філософську методологію щодо розгляду і аналізу актуальних проблем розвитку людини та суспільства.

А – 5 Чітко розуміє роль і значення курсу як специфічного наукового світогляду і як універсальної методології. Вільно володіє матеріалом згідно з програмою дисципліни. Систематично відвідує лекційні і семінарські заняття, глибоко і цілеспрямовано вивчає першоджерела. При роботі на семінарських заняттях виявляє активність, здатність до ведення наукової дискусії, самостійного мислення. Може чітко визначити актуальність проблемних питань, що вивчаються, добре усвідомлює значення дисципліни для становлення професіонала та особистості. Проявляє сталий і неослабний інтерес до різних проблем, читає додаткову літературу з метою поглиблення знань, отриманих на заняттях. Ефективно використовує попередній матеріал, може здійснювати аналітико-синтетичні операції на основі отриманих знань. Володіє високою культурою самостійного планування своєї поза аудиторної роботи, продуктивно аналізувати проблемні ситуації, що виникають в сучасному світі та країні. На семінарських заняттях відповідає вільно, конспекти та інші допоміжні матеріали використовує творчо. Письмові роботи мають чітко визначену логічну структуру і завершений характер, характеризуються гарним науковим стилем. Вільно використовує між предметні зв'язки, добре орієнтується в періодичній та монографічній літературі з предмету. Легко знаходить відповіді на нестандартні питання. Здатен переконливо обґрунтовувати свою світоглядну та громадську позицію, на високому теоретичному рівні аналізувати соціальне значущі проблеми і процеси. Виявляє творчі здібності, схильність до самостійної науково-дослідницької роботи, що проявляється у прагненні приймати участь в наукових конференціях, проблемних групах тощо.

У зв'язку з тим, що залік недиференційований, студент отримує «Зараховано» за підсумками роботи у семестрі автоматично при умові, що не має пропусків лекцій та семінарів без поважних причин (відпрацьовані теми, пропущені з поважних причин), середня оцінка за аудиторну роботу (семінари, лекції) та самостійну роботу не менше Е (3).

В усіх інших випадках студент складає залік на загальних умовах.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Для оцінки отриманих знань з навчальної дисципліни «Україна в Європі та світі» пропонується проведення тестування. Підсумковий контроль передбачає відповіді на 100 тестових завдань. Оцінка визначається кількістю правильних відповідей (тестові завдання передбачають лише одну правильну відповідь).

1 – 34 відповіді – незадовільно – F.

35 – 59 відповідей – незадовільно – FX.

60 – 63 відповіді – задовільно – E.

64 – 73 відповіді – задовільно – D.

74 – 81 відповідь – добре – C.

82 – 89 відповідей – добре – B.

90 – 100 відповідей – відмінно – A.

**Критерії оцінювання
(письмові контрольні роботи)**

- F-1 Навчальним матеріалом не володіє. Не має теоретичного уявлення про предмет і завдання курсу.
- F-2 Навчальним матеріалом володіє на фрагментарному рівні. Не може відповісти на питання без грубих помилок, не обізнаний в першоджерелах. Логіка відповіді відсутня.
- E- 3 В письмовій відповіді відтворені лише деякі положення, викладені в основній навчальній літературі та лекційному матеріалі. Зміст основних понять та категорій розкриває в найбільш загальному вигляді. Не користується додатковою літературою, першоджерелами володіє дуже поверхово. Неспроможний чітко відповідати на питання.
- Д-3 В основному відтворює матеріал, викладений в основній навчальній літературі. Не використовує додаткову літературу. Переважає репродуктивне відтворювання навчального матеріалу. У відповіді не вистачає творчого осмислення питань.
- С-4 В достатній мірі вільно володіє матеріалом в обсязі навчальної програми, здатний пояснити суть основних положень, понять та категорій. Однак стиль мислення має бути більш самостійним.
- В-4 Демонструє вільне володіння матеріалом згідно з програмою дисципліни, мислення є в достатній мірі самостійним. При відповіді використовує додаткову літературу, попередній матеріал. Однак в

окремих питаннях може виявляти неспроможність на високому рівні використовувати наукову методологію.

А-5 Вільно володіє матеріалом згідно з програмою дисципліни. Виявляє здатність до самостійного мислення. Проявляє інтерес до проблем дисципліни, читає додаткову літературу з метою поглиблення знань. Ефективно використовує попередній матеріал. Легко знаходить відповіді на нестандартні питання. Здатен переконливо обґрунтовувати свою світоглядну позицію. Виявляє творчі здібності, схильність до самостійної науково-дослідницької роботи.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

(реферати)

- F-1   Реферат не відповідає вимогам даного виду робіт. У змісті практично не висвітлені сутність питання зазначеної теми. Обсяг і оформлення не відповідають вимогам. План та список використаної літератури відсутній.
- Fх-2   Реферат не відповідає вимогам даного виду робіт. План та зміст поверхові, у тексті немає посилань на використані джерела, список літератури містить 1-2 найменування базових підручників. Висновки відсутні.
- E-3   У рефераті висвітлені деякі основні питання теми. Зміст розкривається недостатньо чітко і послідовно. Обсяг і оформлення слабо відповідають вимогам. Висновки є недостатньо глибокими.
- Д-3   Реферат в основному відповідає вимогам до змісту та оформлення. Не всі питання плану розкриті глибоко, чітко і послідовно. Список літератури достатній. Однак у викладенні матеріалу переважає репродуктивне відтворення. Студент слабо уявляє актуальність теми.
- С-4   У рефераті повною мірою відтворено навчальний матеріал із заданої теми. Відчувається вміння студента працювати з теоретичною літературою. Реферат містить чіткий план та достатній за обсягом список літератури. Тема опрацьована на достатньому рівні. У тексті основних розділів подекуди зберігаються стилістичні та логічні помилки.

- B-4** У рефераті висвітлені всі основні аспекти заданої теми. Студент демонструє вільне володіння навчальним матеріалом. Основні положення, поняття і категорії відтворені на достатньо високому рівні. Зауважень до оформлення немає. Реферат має чітко визначену структуру. Однак в одному з розділів може бути присутня фрагментарність знання, неспроможність на високому рівні використовувати наукову методологію щодо аналізу актуальних проблем дисципліни.
- A-5** Реферат відповідає всім вимогам даного виду робіт. Має чітко визначену структуру і завершений характер, характеризується науковим стилем. Містить посилання на новітні теоретичні джерела. Текст свідчить про творчі здібності студента, схильність до самостійної науково-дослідницької роботи.

9. Рекомендована література:

1. Александров О. С. Україна – НАТО : нові умови та реалії співробітництва: аналіт. доп. / О. С. Александров ; упорядн. В. М. Бегма, Н. Г. Діденко, О. О. Резнікова ; за заг. ред. О. В. Литвиненка. – К. : НІСД, 2011. – 56 с.
2. Артёменко С. В. Региональная политика ЕС: опыт и географические аспекты организации функционирования еврорегионов / С. В. Артёменко. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2011. – № 18. – С. 101–108.
3. Балюк Н. В. Еволюція європейської інтеграції у сфері зовнішньої політики та політики безпеки / Н. В. Балюк. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 13–17.
4. Бауман З. Глобализация. Последствия для человека и общества / З. Бауман. – М. : Изд-во «Весь мир», 2004. – 188 с.
5. Белл Д. Эпоха разобщенности : Размышления о мире XXI века / Д. Белл, В. Л. Иноземцев. – М. : центр исследований постиндустриального общества, 2007. – 304 с.
6. Березовська І. А. Лісабонський договір як правова основа для регулювання зовнішніх зносин Європейського Союзу / І. А. Березовська, О. М. Лисенко. // Часопис Київського університету права. – 2011. – № 1. – С. 307-311.
7. Беляєв Ю. І. Болонський процес. Хрестоматія / Ю. Беляєв, О. Мішуков. – Херсон : Видавництво ХДУ, 2005. – 276 с.
8. Білозір М. П. Особливості українсько-російських відносин на сучасному етапі / М. П. Білозір. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2007. – № 7. – С. 60–66.
9. Білорус І. О. Сучасні тенденції розвитку співпраці України з НУО / І. О. Білорус. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2007. – № 1. – С. 67–72.
10. Болонський процес : перспективи і розвиток у контексті приєднання до Європейського простору вищої освіти : Монографія / За ред. В. М. Бебика. – К. : МАУП, 2004. – 200 с.

- 11.Бояр А. О. Проблеми та перспективи розвитку єдиного ринку Європейського Союзу / А. О. Бояр. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 170–177.
- 12.Бударіна Н. О. Фінансовий ринок України в аспекті вступу її до ЄС / Н. О. Бударіна, А. В. Вешневська. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 293–299.
- 13.Вища освіта : шляхи розвитку та забезпечення якості. – К. : КНЕУ, 2010. – 160 с.
- 14.Вища освіта України і Болонський процес : Навч. посіб. / За ред. В. Г. Кременя / М. Ф. Степко, Я. Я.Болубаш, В. Д.Шинкарук, В. В.Грубінко, І. І. Бабін. – Тернопіль : Навчальна книга, 2004. – 384 с.
- 15.Войчук М. В. Особливості інтеграції України в європейський науковий простір / М. В. Войчук. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 4. – С. 281–284.
- 16.Головко А. Русь у міжнародному житті Європи IX–X ст. / А. Головко. – К. : Ін-т історії України НАН України, 1994. – 29 с.
- 17.Головченко В. І. Українське питання в роки Першої світової війни: Монографія / В. І. Головченко, В. Ф. Солдатенко. – К. : Парламентське вид-во, 2009. – 448 с.
- 18.Гончарук А. Регіональна торгівельно-економічна інтеграція України та ЄС : стан, перспектики, проблеми / А. Гончарук, О. Усенко. // Міжнародна економічна політика. – 2011. – № 12-13. – С. 98–132.
- 19.Горбашевська М. О. Перспективи співпраці України з ЄС на прикладі машинобудівельного комплексу / М. О. Горбашевська. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 253–258.
- 20.Горобець В. Українсько-російські дипломатичні стосунки 1648 – 1657 рр. / В. Горобець. // Київська старовина. – 1995. – № 6. – С. 10–22.
- 21.Грубінко А. Україна у зовнішній політиці Великої Британії: новітній етап міждержавних відносин (2005-2009) / А. Грубінко. // Міжнародні зв'язки України : наукові пошуки та знахідки. – 2010. – Вип. 19. – С. 285–302.

22. Грубінко А. Україно-британські відносини 1991 – 2004 / А. Грубінко. – Тернопіль, 2005. – 336 с.
23. Держалюк М. С. Міжнародне становище України та її визвольна боротьба у 1917-1922 роках / М. С. Держалюк. – К. : Оріяни, 1998. – 240 с.
24. Дмитренко М. А. Євроінтеграція і національні інтереси / М. А. Дмитренко. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2006. – № 4. – С. 25–30.
25. Донченко Є. Україна в східноєвропейській політиці Франції (1991-2009) / Є. Донченко. // Міжнародні зв'язки України : наукові пошуки та знахідки. – 2010. – Вип. 19. – С. 277–284.
26. Дьяков О. А. Україна – Румунія : проблема делімітації континентального шельфу та виключних економічних зон / О. А. Дьяков. // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 4 (5). – С. 178–184.
27. Європейський Союз – Україна : Співробітництво у сфері вищої освіти. – К. : ТОВ «FGL Energy», 2010. – 20 с.
28. Єленський В. Глобалізація, уявлені спільноти і Православ'я / В. Єленський. // Людина і світ. – 2004. – № 5. – С. 14–20.
29. Єр'оміна Є. О. Становлення Європейського валютного союзу / Є. О. Єр'оміна. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2008. – № 3. – С. 45– 50.
30. Журавський В. С. Болонський процес : головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти / В. С. Журавський, М. З. Згуровський. – К. : ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2003. – 200 с.
31. Збруєва А. Болонський процес : пошуки шляхів підвищення конкурентоспроможності Європейської вищої школи / А. Збруєва. // Шлях освіти. – 2002. – № 1. – С. 18–21.
32. Зіноватна О. М. Вища освіта у США : навчальний компонент у магістерських програмах різного типу / О. М. Зіноватна. // Вісник Черкаського університету. Серія : Педагогічні науки. – 2009. – Вип. 163. – С. 82–86.
33. Зінченко А. Історія дипломатії : від давнини до початку нового часу. Навч. посіб. / А. Зінченко. – Вінниця : Нова книга, 2002. – 564 с.

34. Зовнішня політика України – 2006 : стратегічні оцінки, прогнози і пріоритети. Щорічник / За ред. Г. М. Перепелиці. – К, 2007. – 201 с.
35. Зовнішня політика України – 2007 : стратегічні оцінки, прогнози і пріоритети. Щорічник / За ред. Г. М. Перепелиці. – К, 2008. – 256 с.
36. Зовнішня політика України – 2008 : стратегічні оцінки, прогнози і пріоритети. Щорічник / За ред. Г. М. Перепелиці. – К, 2009. – 266 с.
37. Зовнішня політика України – 2009 : стратегічні оцінки, прогнози і пріоритети. Щорічник / За ред. Г. М. Перепелиці. – К, 2010. – 250 с.
38. Івченко О. Г. Україна в системі міжнародних відносин : історична ретроспектива та сучасний стан / О. Г. Івченко. – К. : «РІЧУАННП», 1997. – 688 с.
39. Кернз В. Вступ до права Європейського Союзу : Навч. посіб. / Волтер Кернз. ; Пер. з англ. В. С. Ісакович. – К. : Знання, 2002. – 381 с.
40. Козловець М. А. Феномен національної ідентичності : виклики глобалізації : Монографія / М. А. Козловець. – Житомир, Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2009. – 558 с.
41. Комарницький М. Україна і Південно-Східна Азія : перспективи співпраці в ХХІ сторіччі / М. Комарницький. // НСС-2009 – 14-16 МАУ. – Р. 148–149.
42. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / За ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2005. – 388 с.
43. Копійка В. Європейський Союз : заснування та етапи становлення : Навч. посіб. / В. Копійка, Т. Шинкаренко. – К. : Либідь, 2002. – 448 с.
44. Корнієнко В. Дидактичні особливості організації навчального процесу у вищій школі США / В. Корнієнко. // Молодь і ринок. – 2011. – № 4. – С. 125–127.
45. Корчун С. В. Зовнішньоекономічні зв'язки України з країнами Африки / С. В. Корчун. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2007. – № 7. – С. 82–87.
46. Котляр М. Історія дипломатії Південно-Західної Русі / М. Котляр. – К. : Ін-т історії України НАН України, 2002. – 247 с.

47. Коцан Н. Н. Проблеми формування морських кордонів України / Н. Н. Коцан, Г. В. Копачинська // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2010. – № 15. – С. 78–85.
48. Крапівін О. Євроатлантична інтеграція України / О. Крапівін, І. Тодоров. – Донецьк : Вебер, 2008. – 329 с.
49. Красовська О. Ю. Роль освіти в сучасних глобальних умовах / О. Ю. Красовська. // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2011. – № 1. – С. 182–188.
50. Кривчик Г. Г. Вища школа і Болонський процес : Конспект лекцій / Г. Г. Кривчик. – Дніпропетровськ : ПДАБА, ДРІДУ НАДУ, 2008. – 34 с.
51. Круглашов А. М. Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття : довідник. – Ч. 1. / А. М. Круглашов, І. Озимок, Т. С. Астапенко, В. В. Руссу. – Чернівці, 2010. – 212 с.
52. Кряжев В. П. Структура вищої освіти в країнах Західної Європи на межі ХХ-ХХІ століть / В. П. Кряжев. // Педагогічний альманах. – 2008. – № 3. – С. 177–183.
53. Кулініч М. А. Африканський вектор зовнішньоекономічної політики України / М. А. Кулініч, М. Ю. Рубцова. // Україна і світове господарство : взаємодія на межі тисячоліть. – К. : Либідь, 2002. – С. 319–343.
54. Кучик О. Україна в зовнішній політиці держав Антанти (1917 – 1920 рр.) / О. Кучик. – Л. : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2004. – 256 с.
55. Кучик О. С. Зовнішня політика України : Навч. посіб. / О. С. Кучик, О. А. Заяць. – К.: Знання, 2010. – 572 с.
56. Лажнік В. Й. Зовнішня торгівля товарами між Україною і країнами Латинської Америки / В. Й. Лажнік, М. О. Подзерук. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2008. – № 6. – С. 79–88.
57. Лажнік В. Й. Сучасний стан зовнішньоекономічного співробітництва України з центральноазійськими країнами СНД / В. Й. Лажнік, С. О. Петрук. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2010. – № 15. – С. 107–117.

- 58.Леп'явко С. Українське козацтво у міжнародних відносинах (1561 – 1591 рр.) / С. Леп'явко. – Чернігів : «Сіверянська думка», 1999. – 216 с.
- 59.Макогон Ю. В. Стратегічні інтереси України в ОЧЕС / Ю. В. Макогон. // Стратегічні пріоритети. – 2008. – № 4 (9). – С. 193–200.
- 60.Максименко І. В. Україно-румунські відносини у контексті розширення ЄС на Схід / І. В. Максименко. // Стратегічні пріоритети. – 2008. – № 3 (8). – С. 225–232.
- 61.Макух В. В. Україна і країни Магрибу : реалії та перспективи. Актуальні питання двохстороннього співробітництва : збірка статей / В. В. Макух. – Одеса : Фенікс, 2010. – 244 с.
- 62.Мандрик І. П. Зовнішньоторгівельні зв'язки України з Республікою Корея / І. П. Мандрик, О. І. Алісова. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2008. – № 1. – С. 231–236.
- 63.Мандрик І. П. Міждержавні відносини України та Південно-Африканської республіки / І. П. Мандрик, В. В. Андросюк. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 11. – С. 137–141.
- 64.Мандрик І. П. Основні напрямки україно-японського співробітництва / І. П. Мандрик, О. В. Іпатюк. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2007. – № 7. – С. 87–92.
- 65.Мандрик І. П. Зовнішньоторгівельні відносини США та України у 1992 – 2005 / І. П. Мандрик, А. В. Огородніч. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2007. – № 7. – С. 93–97.
- 66.Мерза Н. З. Особливості інтеграції України в європейський транспортний простір в умовах переходу до режиму вільної торгівлі / Н. З. Мерза, М. В. Сидорук. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 265–268.
- 67.Міжнародні організації : навч. посіб. / Ред. О. С. Кучик. – К. : Знання, 2007. – 749 с.
- 68.Многоликая глобализация. Культурное разнообразие в современном мире / под ред. П. Бергера, С. Хантингтона. ; Пер. с англ. В. В. Сапова под ред. М. М. Лебедевой. – М. : Аспект Пресс, 2004. – 379 с.

69. НАТО : історія, структура, діяльність, перспективи : навч. посіб. / С. В. Федонюк, В. Й. Лажнік, А. А. Моренчук, Н. І. Романюк ; М-во освіти і науки України ; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк : РВВ “Вежа” Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – 258 с.
70. Науменко Н. С. Теоретичні засади стратегічного партнерства в умовах глобалізації / Н. С. Науменко. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2009. – № 3. – С. 11–19.
71. Наумкіна С. Глобалізація: тенденції інтеграції, універсалізації та поляризації сучасного світу / С. Наумкіна, Ю. Ткачук. // Політичний менеджмент. – 2005. – № 6. – С. 121–128.
72. Недогреєва А. І. Історичні передумови та стратегія європейської інтеграції України / А. І. Недогреєва. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2006. – № 4. – С. 65–68.
73. Носирєв О. О. Зовнішня торгівля України з країнами ЄС : проблеми та напрямки оптимізації / О. О. Носирєв. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2011. – № 18. – С. 81–88.
74. Овсій І. О. Зовнішня політика України : Від давніх часів до 1944 р. : Навч. посіб. для вузів / І. О. Овсій. – К. : Либідь, 1999. – 238 с.
75. Осіпа Л. Особливості вищої освіти у Франції / Л. Осіпа. // Молодь і ринок. – 2009. – № 6. – С. 88–91.
76. Офіцинський Р. А. Європейська та євроатлантична інтеграція України. Соціальний аспект : Навч. посіб. / Р. А. Офіцинський. – Ужгород : Ліра, 2007. – 320 с.
77. Пацьох О. С. Участь України в миротворчій діяльності Організації об'єднаних націй / О. С. Пацьох, Т. І. Раєвич. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2008. – № 6. – С. 41–45.
78. Пашков С. О. Глобалізація та її вплив на галузеву структуру світової економіки / С. О. Пашков. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2009. – № 5. – С. 36–41.
79. Пелагеша Н. Україна у смислових війнах постмодерну : трансформація української національної ідентичності в умовах глобалізації / Н. Пелагеша. – К. : НІСД, 2008. – 288 с.

80. Переяславська рада 1654 року (Історіографія та дослідження) / [редкол. П. Сохань, Я. Дашкевич, І. Гирич та ін.]. – К. : Смолоскип, 2003. – 830 с.
81. Право Європейського Союзу / за ред. В. І. Муравйова. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – 704 с.
82. Право Європейського Союзу. Учебник для вузів / Под ред. Кашкина С. Ю. – М. : Юрайт, 2010. – 1120 с.
83. Пріоритетні питання політики України щодо країн Азії. Аналітична доповідь. – К. : НІСД, 2011. – 46 с.
84. Радзієвська С. О. Участь України в регіональних інтеграційних процесах і її вплив на підвищення конкурентоспроможності національної економіки / С. О. Радзієвська. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2007. – № 1. – С. 49–55.
85. Рекша Т. О. Співпраця України та Європейського Союзу у сфері освіти : реальність і перспективи розвитку / Т. О. Рекша. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 4. – С. 275–281.
86. Ржевська А. В. Особливості сучасної університетської освіти Франції / А. В. Ржевська. // Педагогічний альманах. – 2010. – № 5. – С. 163–167.
87. Ржевська А. В. Соціальні передумови розвитку сучасної університетської освіти країн Західної Європи / А. В. Ржевська. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 4. – С. 296–301.
88. Савін С. Л. Пріоритетні питання зовнішньої політики США у Чорноморському регіоні / С. Л. Савін. // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 4 (13). – С. 237–243.
89. Сергійчук В. Іменем Війська Запорозького. Українське козацтво в міжнародних відносинах XVI – XVII ст. / В. Сергійчук. – К. : Україна, 1991. – 253 с.
90. Серов Д. І. Арабські країни Перської затоки : стратегічний пріоритет близькосхідної політики України / Д. І. Серов. // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 3 (4). – С. 177–188.

91. Серов Д. І. Південь України і Близький Схід : стан і перспективи економічної співпраці (на прикладі Одеської області) / Д. І. Серов. // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 4 (5). – С. 185–193.
92. Сидорук Т. В. Передумови появи та процес концептуалізації Європейської політики сусідства / Т. В. Сидорук. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 17–23.
93. Симоненко Р. Г. Українсько-польські відносини та боротьба за єдність України / Р. Г. Симоненко, Д. В. Табачник. – К. : Либідь, 2007. – 704 с.
94. Стащук Ю. В. Проблеми функціонування українсько-молдовського державного кордону та їх вплив на інтеграційні процеси в регіоні / Ю. В. Стащук. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 78–83.
95. Сучасна українська політика. – Спецвипуск : Україна як суб'єкт сучасних цивілізаційних процесів / за заг. ред. А. І. Кудряченка. – К. : Вид-во «Фенікс», 2011. – 352 с.
96. Товажнянський, Л. Болонський процес : цикли, ступені, кредити / Л. Товажнянський, Є. Соков, Б. Клименко. – Харків, 2004. – 144 с.
97. Україна в глобалізованому світі : Зб. наук. праць / НАН України. Ін-т світової економіки і міжнародних відносин; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2007. – 176 с.
98. Україна та Росія в історичній ретроспективі. Нариси в 3-х т. Т.1. Українські проекти в Російській імперії. – К., 2004. – 504 с.
99. Українські інтереси на Африканському континенті : Республіка Кот-Д'Івуар. // Зовнішні справи. – 2009. – № 10-11. – С. 30–31.
100. Хміль О. Особливості системи вищої освіти у Франції / О. Хміль. // Молодь і ринок. – 2010. – № 9. – С. 95–99.
101. Цаплієнко А. Без українців у Сьєра-Леоне неможливо вирішити жодної миротворчої справи / А. Цаплієнко // Політика і культура. – 2005. – № 29. – С. 28–29.
102. Цимбалюк І. Л. Розвиток українсько-британських зовнішньополітичних відносин у системі європейської інтеграції / І. Л.

Цимбалюк, Т. Р. Левкун. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 67–71.

103. Чекаленко, Л. Д. Зовнішня політика України: Підручник для студ. ВНЗ / Л. Д. Чекаленко. – К. : Либідь, 2006. – 710 с.
104. Чиж, І. С. Україна в Раді Європи / І. С. Чиж. – К. : Парламентське вид-во, 2001. – 384 с.
105. Чуприна О. Б. Історія розвитку інтеграційних процесів в Європі та аналіз їх взаємозв'язку з процесами глобалізації / О. Б. Чуприна. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2007. – № 1. – С. 56–62.
106. Швед В. Трансатлантичний чинник у контексті реалізації стратегічних завдань Української держави на Близькому та Середньому Сході / В. Швед. // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 1. – С.173–180.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

1. Артьомов І. В. Проблеми і перспективи входження України в Європейський Союз [Електронний ресурс] / І. В. Артьомов. – Ужгород : Ліра, 2007. – 384 с. – Режим доступу до джерела : http://www.e-lib.zakdu.edu.ua/index.php?option=com_sobi2&sobi2Task=sobi2Details&catid=907&sobi2Id=271920&Itemid=17– Назва з екрану.
2. Артьомов І. В. Український вимір європейської та євроатлантичної інтеграції. – Кн. 1. : Україна – Європейський Союз [Електронний ресурс] / І. В. Артьомов. – Ужгород : Ліра, 2008. – 371 с. – Режим доступу до джерела : http://www.e-lib.zakdu.edu.ua/index.php?option=com_sobi2&sobi2Task=sobi2Details&catid=896&sobi2Id=203985&Itemid=17– Назва з екрану.
3. Відносини Україна – ЄС [Електронний ресурс] / Міністерство закордонних справ України. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/2822.htm>, вільний. – Назва з екрану.
4. Європейський проект та Україна : монографія [Електронний ресурс] / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова [та ін.]. – К. : НІСД, 2012. – 192 с. – Режим доступу до джерела : <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/evrop-ea0b8.pdf>
5. Інститути ЄС і НАТО. Глосарій основних термінів та понять [Електронний ресурс]. – Ужгород : Ліра, 2007. – 199 с. – Режим доступу до джерела : <http://www.e->

- lib.zakdu.edu.ua/index.php?option=com_sobi2&sobi2Task=sobi2Details&catid=895&sobi2Id=203984&Itemid=17 – Назва з екрану.
6. Інституційний розвиток ЄС [Електронний ресурс]: матеріал Урядового порталу. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=243284695&cat_id=223223535&ctime=1266855384301, вільний. – Назва з екрану.
  7. Кордон М. В. Європейська та євроатлантична інтеграція України [Електронний ресурс] / М. В. Кордон. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 172 с. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/15840720/politologiya/evropeyska_ta_yevroatlantichna_integratsiya_ukrayini_-_kordon_mv
  8. Крип'якевич І. П. Галицько-Волинське князівство [Електронний ресурс] / І. П. Крип'якевич. – 2-е вид., із змінами і доп. – Львів: Ін-т українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України, 1999. – 220 с. – Режим доступу до джерела: <http://litopys.org.ua/krypgvol/krypgv.htm>
  9. Овсій І. О. Зовнішня політика України (від давніх часів до 1944 року): Навч. посібник [Електронний ресурс] / І. О. Овсій. – К.: Либідь, 1999. – 240 с. – Режим доступу до джерела: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-8.html>
  10. Сахаров А. Н. Дипломатія Святослава [Електронний ресурс] / А. Н. Сахаров. – М. : Международные отношения, 1982. – 240 с. – Режим доступу : <http://rummuseum.ru/portal/node/1083>
  11. Смирнова К. В. Вплив Лісабонського договору на систему джерел права Європейського Союзу / К. В. Смирнова. // Європейські студії і право. – Електронне наукове фахове видання – 2011. - №3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн. : http://www.europa.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=152&Itemid=105&lang=uk&limitstart=2 – Назва з титул. екрану. http://www.nbu.gov.ua/e-journals/esp/2011_1/txts/Euro_pravo/Smirnova.pdf
  12. Спільні органи співробітництва Україна – ЄС [Електронний ресурс]. – Матеріал Урядового порталу. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=207976390&cat_id=31545&ctime=1239717330356, вільний.
  13. Три роки членства у СОТ : тенденції зовнішньої торгівлі України у посткризовий період : аналіт. доп. [Електронний ресурс] / І. В. Клименко, О. А. Федірко, І. В. Ус . – К. : НІСД, 2011. – 120 с. – Режим

- доступу до джерела : <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/SOT-06c44.pdf>
14. Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього / за ред. А. І. Кудряченка [Електронний ресурс]. – К. : Фелікс, 2009. – 544 с. – Режим доступу до джерела : <http://ivinas.gov.ua/>
  15. Філософія інтеграції: Монографія [Електронний ресурс] / За заг. ред. В. Д. Бондаренка, Ф. Г. Ващука. – Ужгород: ЗакДУ, 2011. – 544 с. – Режим доступу до джерела : http://www.zakdu.edu.ua/Storage/nniartemov_20120514_vipusk_18_filosofiya_integratsiji.pdf
  16. Хартія Україна – США про стратегічне партнерство від 19.12.2008. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon1.rada.gov.ua/>
  17. Хронологія двосторонніх відносин) [Електронний ресурс] / Представництво Європейського Союзу в Україні. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/delegations/ukraine/eu_ukraine/chronology/index_uk.htm, вільний. – Назва з екрану.
  18. <http://www.mfa.gov.ua/> – Міністерство Закордонних справ України.
  19. <http://www.kmu.gov.ua/> – Кабінет Міністрів України.
  20. http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm – Представництво Європейського Союзу в Україні.
  21. <http://fpri.kiev.ua/> - Інститут зовнішньої політики Дипломатичної академії України при МЗС України.

Зміни та доповнення до робочої програми

_____ н.р.

Протокол № _____
від «___» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

_____ н.р.

Протокол № _____
від «___» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

_____ н.р.

Протокол № _____
від «___» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____